

ΕΘΝΙΚΉ ΑΝΤΊΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ: Κοινωνική οργάνωση - ανθρώπινες σχέσεις και πολιτισμός

Του Κώστα Μπαλάφα

Θαυμαστή υπήρξε η κοινωνική οργάνωση στις ανταρτοκρατούμενες περιοχές.

Όλα τα εγκληματικά στοιχεία εξαφανίστηκαν. Άλλοι εξοντώθηκαν και άλλοι αναγκάστηκαν να πειθαρχήσουν στην έννομη τάξη.

Με τις εκτελέσεις των πρώτων προδοτών κάπως ανάσανε ο τόπος, γιατί οι άλλοι συνεργάτες του κατακτητού από φόβο μαζεύτηκαν στις πόλεις.

Μια ιδανική ευνομία επεκράτησε στις ελεύθερες περιοχές και παγιώθηκε τάξη και ασφάλεια από κλοπή κι εγκληματικότητα, ιδιαίτερα τη ζωοκλοπή που ήταν για χρόνια η μάλιστα στην ύπαιθρο χώρα.

Αναπτύχτηκαν οι πατριωτικοί δεσμοί, η αλληλεγγύη, η αλληλοβοήθεια, η αδελφосύνη, ο σεβασμός στη γυναίκα και την οικογένεια.

Οργανώθηκε η αυτοδιοίκηση σε καθαρά ανθρώπινα μέτρα για την εξυπηρέτηση του Αγώνα και του πολίτη. Και το κυριότερο, μέσα απ' τις γραμμές του ΕΑΜ δημιουργήθηκαν συνειδητοί πολίτες με γνώσεις και υπευθυνότητα που ξέρουν ν' αγωνίζονται και να θυσιάζονται για την πατρίδα και τα πανανθρώπινα ιδανικά, ελευθερία και κοινωνική δικαιοσύνη και ακόμα να πρωτοστατούν σε κάθε ανώτερη εκδήλωση του δημόσιου βίου, πολιτική, κοινωνική, επιστημονική, και να μπαίνουν μπροστάρηδες στους αγώνες του λαού για μια ανθρωπινότερη ζωή και δικαιότερη κοινωνία.

Για πρώτη φορά αναγνωρίστηκε το δικαίωμα ψήφου στη γυναίκα και δημιουργήθηκε μαζί ένας κόσμος αξιών με ηθικές αρετές και πατριωτικές εκλάμψεις ιδιαίτερα στις σχέσεις αγοριών και κοριτσιών με τη συντροφικότητα και τον αλληλοσεβασμό κι ακόμα την ειλικρινή συνεργασία σ' όλους τους τομείς δράσης και ζωής.

Δικτυώθηκαν οι επικοινωνίες σ' ολόκληρη τη χώρα. Μπορούσαν να ταξιδεύουν με ασφάλεια σ' όλη την Ελληνική επικράτεια, ακόμα και σε γειτονικές Βαλκανικές χώρες με ανεπτυγμένα αντιστασιακά κινήματα μέσα από δρόμους και καταλύματα που εξασφάλιζαν οι πολιτικές οργανώσεις.

Αποκαταστάθηκε τακτικό Ταχυδρομείο και τηλεγραφείο σ' όλη την ορεινή ελεύθερη Ελλάδα πράγμα που ποτέ ως τότε δε γνώριζαν οι απομακρυσμένες περιοχές.

Οργανώθηκαν και λειτούργησαν Ιατρεία και νοσοκομεία με δωρεάν περιθαλψη.

Συγκροτήθηκαν σχολεία για αναλφάβητους αλλά και επιμορφωτικά κέντρα για μια γενικότερη καλλιέργεια του λαού της υπάιθρου με πολιτιστικές εκδηλώσεις, διαλέξεις, ομιλίες και θέατρο.

Ακόμα και κανονικά σχολεία όλων των βαθμίδων λειτούργησαν στις περισσότερες περιοχές με αντάρτες εκπαιδευτικούς που έτρεξαν απ' τους πρώτους να πλαισιώσουν το κίνημα.

Με νομοθετική πράξη του Εθνικού Συμβουλίου (ΠΕΕΑ) καθιερώθηκε η Δημοτική γλώσσα, η δωρεάν Παιδεία και η λαϊκή δικαιοσύνη.

Οι διαφορές των χωρικών λύνονταν με συμβιβασμό – όπως παλιά στα χρόνια του '21 με τα «ηγουμενοδικεία» – για να μην καταφεύγουν στο δυνάστη οι αδικημένοι για δικαιοσύνη και δώσουν αφορμή για αντεκδικήσεις και προδοσία.

Αργότερα το ρόλο αυτό τον ανάλαβαν τα λαϊκά δικαστήρια.

Στους αντάρτες οι αποφάσεις παίρνονταν με πλειοψηφία και ήταν σεβαστές απ' όλους, ακόμα κι απ' τον αρχηγό, κάτι που δυνάμωνε τον αλληλοσεβασμό κι ατσάλωνε την πειθαρχία.

Ορισμένοι απαγορευτικοί νόμοι του επίσημου κράτους που τους έχουν θεσπίσει οι κεφαλαιούχοι και οι βιομήχανοι για την προστασία των δικών τους συμφερόντων σε βάρος των αγροτών, ατόνισαν μακριά από την επίβλεψη του φορατζή και του χωροφύλακα, όπως: η καλλιέργεια και εμπορία του καπνού, η απόσταξη του τσίπουρου, η λογική εκμετάλλευση του δάσους για τις ανάγκες των πολιτών και την παράλληλη ανάπτυξη της κτηνοτροφίας με τμηματικές αναδασώσεις, οι εκχερσώσεις για

εκτεταμένες καλλιέργειες σε σπανές και θαμνώδεις εκτάσεις αλλά και η ελεύθερη σπορά στα ρόγγια που έσωσε τον κόσμο απ' την πείνα στη δύσκολη ώρα.

Όσοι δεν έζησαν από κοντά αυτές τις καταστάσεις είναι δύσκολο να καταλάβουν αυτή τη μεγαλειώδη κοσμογονική ανάπτυξη των ηθικών αξιών του λαού μας στην ύπαιθρο χώρα εκείνο τον καιρό.

Δημιουργήθηκε μια καινούργια αντίληψη στις ανθρώπινες σχέσεις αλληλεγγύης και αδελφосύνης, σ' αυτούς τους απλούς ανθρώπους που ζούσαν μόνοι στην εγκατάλειψη της πολιτείας και το κράτος το γνώριζαν μόνο στο πρόσωπο του φορατζή και του χωροφύλακα.

Ένας κόσμος από παντού αγνοημένος αλλά και τόσο τυραννισμένος απ' την ανέχεια και την κακοπέραση που γεύτηκε την πείνα και τη φτώχεια όσο καμιά άλλη κοινωνική τάξη. Αυτός βοήθησε τον Αγώνα μ' όλες του τις δυνάμεις και τάδωσε όλα για την πατρίδα με την ελπίδα πως θ' άλλαζε και τη δική του μοίρα.

Χωρίς τη λαϊκή συμμετοχή και ολοκληρωτική βοήθεια θάταν αδύνατη κάθε ανάπτυξη αντάρτικου κι αντίστασης στον εχθρό, κάτι που αναγνώρισαν και οι Ξένες Αποστολές.

Ο Άγγλος Συνταγματάρχης Woodhouse, αρχηγός της Βρετανικής Αποστολής στην ελεύθερη ορεινή Ελλάδα γράφει για το πολιτιστικό κλίμα που δημιούργησαν οι αντάρτες στην ύπαιθρο χώρα:

«Οί αντάρτες απλώθηκαν σε κάθε χωριό. Αφού το ΕΑΜ εξασφάλισε τον έλεγχο όλης της χώρας, έδωσε πράγματα που πριν ποτέ δεν ήταν γνωστά. Τα πλεονεκτήματα του πολιτισμού και της κουλτούρας ξεχύθηκαν στα βουνά για πρώτη φορά.

Σχολεία, τοπικές διοικήσεις, δικαστήρια και κοινωφελείς υπηρεσίες προς το κοινό καλό τα οποία ο πόλεμος ανέστειλε, ετέθησαν πάλι σε λειτουργία.

Το ΕΑΜ - ΕΛΑΣ άνοιξε το δρόμο στη δημιουργία ενός πράγματος που οι Κυβερνήσεις της Ελλάδας παραμέλησαν, ενός οργανωμένου κράτους στα Ελληνικά βουνά».

Αλλά η μεγαλύτερη συμβολή της Αντίστασης του λαού μας

στη συμμαχική νίκη είναι ότι ανάγκασε τον εχθρό να διατηρεί σ' επιφυλακή 12 επίλεκτες Μεραρχίες κι ακόμα ότι εμπόδισε το σχηματισμό ένοπλου τμήματος για το Ανατολικό Μέτωπο, παράδειγμα μοναδικό για τους λαούς της Ευρώπης.

Μόνο η άρχουσα τάξη με τις διορισμένες απ' τον κατακτητή αρχές υπέβλεπαν και δυσφημούσαν το κίνημα.

Παράλληλα και εκείνο το φρούτο των περιστάσεων, «οι έμποροι του μαυραγοριτισμού» που εκμεταλλεύονταν αδίστακτα τις ανάγκες του λαού, διότι γι' αυτούς η παράταση του πολέμου και της Κατοχής ήταν θησαυροφόρα. Ποιός απ' τους παλιούς δε θυμάται το σύνθημα των εμπόρων: «Βάστα Ρόμελ», όταν υποχωρούσε στη Βόρειο Αφρική.

Θυμάμαι εκείνη τη ζηλευτή ευνομία στην Ανταρτοκρατούμενη Ήπειρο.

Όλες οι συγκοινωνίες στο καταστραμμένο οδικό δίκτυο αποκαταστάθηκαν με προσωπική εργασία.

Όλος ο κόσμος μικροί-μεγάλοι, ρίχτηκαν στη δουλειά με δικά τους μέσα και εργαλεία. Ήταν μια προσφορά δουλειάς με ανυπόκριτη διάθεση, αλληλεγγύη και αδελφοσύνη, που δυνάμωνε τη σχέση για συνεργασία και τόνωνε τους φιλικούς δεσμούς.

Ήταν κάτι που δεν ξανάγινε σ' αυτόν τον τόπο, να ημερέψουν οι έχθρες και τα πάθη του φιλόνικου κόσμου μας.

Ήταν η μοναδική ενεργοποίηση του λαού μας με πλατιά καρδιά και ανυπόκριτη διάθεση για το γενικό καλό.

V

Πέμπτη Συνεδρία, απογευματινή, (30.9.1994)

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ: ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Πρόεδρος: Στ. Ζορμπαλής, Υφηγητής Κοινωνιολογίας

Εισηγητές: Μ. Σταφυλίδας, Συγγραφέας, Αντιστασιακός

Ν. Σιδέρης, Δρ. Ψυχολόγος

Σ. Ριζός, Δρ. Πολιτικής Επιστήμης

Παραμβάσεις: Α. Τραχίλης, Αντιστασιακός, Αξιωματικός Ε.Α.

Σ. Μπέκιος (Λάμπρος), Αντιστασιακός